

ЕЗИКЪТ НА КИРИЛ И МЕТОДИЙ - ЕЗИК НА ЕДИНЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД

Същност на хипотезата

В „Непознатите Кирил и Методий” (1), въз основа на относително достоверни сведения за живота, културното и политическо дело на братята Кирил и Методий, е разработена хипотезата за споразумение с втория им братовчед цесър Борис, наречено от мене ЗАВЯРАТА. Тази договореност между тях може би датира от времето когато Борис е бил все още канартикин(престолонаследник).

Стратегическата цел на ЗАВЯРАТА е била да се ускори покръстването на българите с пълно съдействие на Западната църква, като едно от средствата да се изгради българско самосъзнание у всички народности, съставляващи населението на цесърството(империята) и да се намали опасността от погърчването му. Не по-малко важно за постигане на определената с принципите на ЗАВЯРАТА крайна цел, е създаването на един общ език за населяващите българските територии етноси (народности). Новото е, че този език цели не толкова утвърждаването на българското начало и отдалечаването на българите от поглъщащото византийско влияние, колкото единението на народа на България и чрез това до увеличаването на нейната мощ, осигуряваща независимостта на страната. Участниците в ЗАВЯРАТА са си давали сметка, че едно от важните условия за осъществяването на стратегията им е да се компилират народните говори на различните етнически общности и в т.ч. българи(уногундури), траки, славяни и вероятно хуни или авари, от които да се съвкупят един общ книжовен език. Неразделна част от тази амбициозна задача е било създаването на граматична законова база на новия свръхсложен език и задължителната за него фонетично подходяща азбука. Всичко това би имало желан резултат, ако държавността се гарантира от силна авторитарна власт. И всичко това разбира се - далече от духовното покровителство на Константинополската патриаршия и стоящия над нея цезаропapist. Осъществяването на тази програма би могло да стане единствено под егидата на Апостолическата римска църква.

Славистиката за езика на Кирил и Методий

За да бъде хипотезата по-разбираема за читателя, ще приведа в началото основните славистки постулати, които лежат в темелите на официалната наука. Съгласно същата:

1.Българите били древно славянско племе, чийто говорим, изключително развит език бил залегал в основите на Кирило-Методиевия език (**КМе**), наречен от традиционалистите „старобългарски”.

2.Кирил и Методий, славяни по произход, знаели перфектно древнославянския език и били създали за него първата славянска азбука и великолепни преводи.

3.Друга, също така славистка теза, определя завоевателите на земите на юг от Дунава начело с Аспарух, като някакви тюркски номадски племена, които обменили с високо цивилизованите славяни от западните български територии своето народностно име „българи” срещу славянската култура и език. Тюркският език на уногундурите не бил оставил почти никакви следи в т.нар. старобългарски език.

4.Славистиката не разглежда възможно значимо влияние на тракийски говори във формирането на езика на българския народ, освен като запазени топоними.

И много още други заблуждаващи твърдения.

Въз основа на посочените източници и на ред други податки и свидетелства стигнах до изводите, които са същност на моята хипотеза:

1. Не е възможно да е съществувало племе на север от Солун, което в качеството си на **древно** славянско племе да е притежавало език и цивилизационни достойнства, които са били несравнимо по-високи от тези на останалите „не толкова древни” славянски племена. Смешна измислица е твърдението, че при сливането на двата славянски етноса (древните и съвременните) древните са предали своите цивилизационни достижения, като срещу това са запазили за общността етнонима „българи”.

Измислицата за размяната е предназначена да съхрани мита за славянското начало на КМе и нарече славянска изконната българска култура.

2. Българите Кирил и Методий осъществявайки целите на **ЗАВЯРАТА**(1,с.37-45) с Борис I, създават своя **КМе**, с което наименования навсякъде заменяем „старобългарски език”.

Славистиката има своите категорични доктрини, с които обяснява създаването на езика с нежеланото от нея наименование – КМе. За писменото свидетелство на този език Екатерина Дограмаджиева пише: „К н и ж о в н а т а ф о р м а на С.е. възниква с превода на Изборното евангелие, направен от Константин – Кирил от грц. език на южнобълг. *солунски говор*, който той е владееел като солунчанин” (13,с.745). Друга житийна следа намираме във все още жизнената славистка версия, според която Константин – Философ бил натоварен от василевса Михаил III да създаде „азбука за славяните”, по повод поисканото с писмо от водача на моравските славяни Растица да му бъдат изпратени „слав.учители”. Обстойно доказах в „Непознатите Кирил и Методий”, че заръка за създаване на азбука, конкурентна на гръцката, не е била възможна и не съответства на молбата на Растица, ако е имало такава (1,с.46-52). (Не разбирам кой си е позволил да превежда името Растица с Ростислав и какво е целял с това, защото имената са имали винаги своя смисъл, но преводът им е водил до манипулация на читателите). Легендата на ЖК продължава с отпътуването по благоволенieto на василевса на цялата Школа за българска книжовност за „Велика Моравия”, уж някъде около Нитра и Трнава - в пределите на днешна Словакия, а всъщност – югозападно от Белград. Там, сред моравските български славяни, книжовниците продължили преводите на литургийната християнска книжнина от гръцки, очаквайки да бъдат приети от папа Николай I(858-867), а след кончината му от неговия приемник Адриан II(867-872).

Нека сега видим каква е била езиковата подготовка на Школата за българска книжовност, извършена още във Византия за великото дело. Същата Ек.Дограмаджиева споделя: „Този период на бълг.езикова история започва през 863, когато Константин-Кирил философ и Методий съставят азбука и превеждат от гръцки на български най-необходимите богослужбени книги, като по този начин поставят началото на книжовната форма на бълг.език” (13,с.743). Отговорът е даден: Подготовката за преводите се състои единствено в „съставянето на азбука”. Превеждат се от гръцки на български най-необходимите богослужбени книги, като граматичната норма на „Солунския говор” се формира ad hoc в процеса на преводите. Убедително ли е?

Бегли възражения на славистките определения

Фиксирането от Дограмаджиева на определена година (863) за изобретяването на Глаголицата и превеждането на „най-необходимите богослужбени книги” е чиста фантазия. Но по-значимо е твърдението, че Солунският славянски говор е имал качествата, които са позволили на Константин и хората му да създадат „блестящи славянски” преводи от гръцките християнски писания. Няма съмнение, че езиково богатство, синтактично разнообразие и фразеологични особености не би могло да са били в характеристиката на славянските говори, за да могат Братята и сътрудниците им да преведат Светото Писание. Трябва да признаем, че в изложените постановки на славистиката за създаването и същността на писмения КМе няма и не може да има доказателства за древнославянски произход на важни, различни спрямо всички съвременни славянски езици специфики на КМе. В т.ч. са задпоставените определителни членове, еровете(Ъ,Ь), юсовете (носовите гласни) (Ж и Ъ), многобройните глаголни времена, богатството

от предлози, формата на бъдеще време и много, много други. Няма основания да се предполага, че те са пренесени в КМе от славянската говорна компонента в компилирания език. Съществуват предположения, че у някои забравени славянски говори, като лужишкия например, се установявали езикови особености, за които се вярва, че имат древнославянски корени. Сякаш се забравя определящото и дълбоко проникнало влияние на КМе в целия славянски свят, формирало литературните славянски езици. Именно КМе е притежателят на всички набедени като древнославянски езикови специфики: „Езиковата система на С.е.(старобългарски език – доп.мое С.Д.) е наследена от праславянски, но е развила през периода на самостоятелното си съществуване нови черти, които я разграничават от езиковите системи на паралелно формиралите се други слав.езици. Като сигурен критерий в практиката за разграничаване на С.е. се използват две негови специфични черти: групите шт,жд за праслав.* tj, * dj, *kti и широкият гласеж на гласната **ѣ**”(13,с.744). Тази мъглява фраза подсказва странното внушение, че „старобългарският език” се разграничава от славянските езици именно по загубените в тях специфични черти. Тази загуба **във всички славянски езици** на изключително характерните и уникални езикови черти, които характеризират КМе, се определя от славистиката като особена, за да не се нарече парадоксално невъзможна.

Нямам съмнение, че всеки обективен и средно запознат с тематиката читател ще прозре необосноваността на въобразените представи на Ек.Дограмаджиева като говорител на късната славистика.

Почти не се споменава от славистите за сериозна работа на създателите на КМе за нормиране на граматичния строй на Солунския говор, сякаш е нямало какво да се пожелае в интерес на качествените преводи от гръцки и универсализиране на този всеславянски език. Не се установяват в Солунския славянски говор след IX век обсъжданите „характерни за праславянския език” езикови черти, което предполага да са се непонятно как загубили. Мога да дам следното, струва ми се „единствено” правдоподобно обяснение: Солунските славяни са били остров в огромния ареал на славянството, където са се запазили високите езикови и цивилизационни достойнства на праславянството. Предавайки на КМе величавите характеристики на своя праславянски език, тези племена са ги прелели без остатък, за да застанат в редичката на чакащите езикова помощ от КМе славянски общности.

Това обяснение запазва славистките доктрини и „поставя нещата на местата им”.

Ек.Дограмаджиева развива тезата за обогатяването на КМе като следствие от процеса на активна книжовна дейност: „...обогатява се лексикалният му фонд, усъвършенства се синтактичната му организация, нормират се езиковите средства”(13,с.745). Но не се разкриват резултатите от това развитие във връзка с процесите, довели до много бързи промени в граматичния строй на КМе в края на XI век, създали основание да получи българския КМе названието „среднобългарски”. Забелязва се, че тези промени засягат основно отхвърлянето на падежните форми, което е фактически противоположно на горните славистки научни твърдения. Красотата на богатите глаголни времена, да речем, не е била нарушена.

К.Мирчев разбира, че без литературната обработка на предполагаемия Солунски диалект новият КМе не би могъл да бъде езикът, на който са били преведени гръцките християнски текстове. А каква е била тази обработка може да се установи след решаването на следните задачи:

-Какъв ли е бил обемът на извършеното литературно обогатяване и развитие на славянския говор до степен, че да се доближи до равнището на КМе?

-Дали допълненията и промените са били съизмерими с народните говори или са били доминиращи?

За решаването на тези задачи трябва да се извърши анализ на съществуващите два, издадени в България, старобългарски речника с цел да се изясни етимологията на поместените там слова, както и да се направи сравнение на граматичните норми на КМе с тези на

съвременните славянски езици. Дейности, които ако си е позволил някой от българските учени да извърши, то е могло да бъде само за домашно ползване.

Да се пренебрегва уникалната устойчивост на говорната традиция при славяните, която била съхранила стари езикови съдържания и граматични форми е абсурдно като научен подход. Още повече, когато става дума за кратки исторически срокове.

За качествата на КМе дава блестяща характеристика акад. Д.С.Лихачов. В статията си “Руските и съветски учени за древните културни и езикови българо-руски контакти(Х-ХІ вв.)”(1980) Румяна Павлова цитира Д.С.Лихачов, който в “Развитие русской литературы Х-ХVII вв.” (1973 г.)пише за „гениалността на Кирил и Методий, създали азбуката, правописа и на основата на българския език – великолепен книжовен език, способен да изрази най-сложните и отвлечени идеи”(3,с.5). Очевидно акад.Лихачов дава да се разбере, че изключителните стилистични възможности на КМе не се покриват от славянските говори от Западна България, а са били резултат от изграждането на писмеността на КМе. Бих формулирал фонетичната българска писменост, създадена от Константин Философ, брат му Методий и Учениците, като възможност да се записват мисли и описания на чувства на създадения от тях КМе, посредством Глаголицата – система от буквознаци (азбука), които имат звукова стойност да осигурят пълното и точно фонетично възпроизвеждане на направени на този език и с тези букви записи.

Следователно главната заслуга на Братята се състои в създаването на литературния КМе, който се характеризира със строгите изисквания на граматичните закони.

Не е трудно да се докаже, че установеното от Лихачов съвършенство на КМе не би могло да се постигне в порядъка на литературна обработка на един елементарен говор чрез добавка на думи и някои синтактични конструкции и фразеологични разнообразия. То може да бъде единствено следствие от богат лингвистичен фонд и граматика, придобила разнообразни форми. КМе е съчетание на езици и говори, което е извършено от Школата за българска книжовност на Константин Философ при изграждането на новия **Език на единението на българската нация (ЕЕБН)**.

Българите от Омуртаговото коляно Кирил и Методий, осъществявайки целите на ЗАВЯРАТА с цесаря Борис І, създават своя **Кирило-Методиев език, който неправилно е наречен с изкуственото понятие „старобългарски език”**. К.Мирчев употребява успоредно и двата термина, но с представянето на КМе дава да се разбере отчетливо, че както и да се нарича този език, той е дело на Братята. Те възприели в основата на новия език словесната и граматическа наличност на тракийския, уногундурската, славянската и хунската (а може би аварска) езикова специфика.

Същност на КМе

Кирил и Методий са възприели в своя нов език словесното и граматическото богатство на местните тракийския говори, на уногундурския език и на славянските говори, особено на падежните форми на последните. В направените насочени търсения не намерих поводи да възприема използването на еровете (Ъ, Ъ), носовите гласни(Ж и А), а вероятно и двойното (Ѣ) като принос на кой да е от посочените три основни говора. Това ми даде основание да предположа, че тези граматични форми са се появили като средноазиатска езикова традиция, която може да се свърже с някое хунско или аварско племе, съюзно на Крумовите българи и обитаващо българска земя. Да се приеме хипотезата, че еровете са присъщи на древните славяни е твърде смело. Все щеше да се чуе в някой от славянските езици, като местна традиция. Многобройните славянски народи не само не са запазили „древнославянските ерове”, а и пренебрегвайки ги успешно са се справили с усилията на КМе да им ги предаде.

По начина на създаването и изграждането на КМе той може, според моята хипотеза, да се определи като сборен, съвкупен, съставен книжовен език, а според целите му е справедливо да бъде наречен ЕЗИК НА ЕДИНЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД (ЕЕБН). Той е

наистина, както оценяват славистите, изграден върху говорните традиции на българите и славяните от IX век, които се признават като единствени етнически съставки на българския народ. Основанието ми да твърдя, че хипотезата ми не е чиста и безпочвена измислица се подкрепя от модела, изложен от проф. Бл. Шклифов за създаването на националния литературен унгарски език през XIX век: „Унгарският книжовен език е създаден на полидиалектна основа поради опасения от сепаратизъм. През XVII и началото на XVIII век и в Унгария е имало няколко регионални писмени форми и силно движение..., за създаване на национален език като израз на стремежа за независимо политическо развитие, което се противопоставя на асимилационната австрийска политика. Унгарските езиковеди и книжовници успяват така да ги обединят, взимайки отделни морфологични и фонетични явления от различните диалекти, че книжовния език да бъде еднакво близък и еднакво отдалечен от носителите на народните говори и по този начин да се направят невъзможни сепаратистките тенденции” (18, с. 17). Също така изкуствено беше редактиран преди 1947 г. и съвременния македонски език с помощта на руски и сръбски филолози.

Както е изведено в книгата ми „Непознатите Кирил и Методий”, стоящите пред **ЗАВЯРАТА** цели са били покръстването на целокупния български народ в юрисдикцията на Римската църква, което се подчинява на формулата **1 ВЛАДЕТЕЛ + 1 ЕЗИК + 1 ВЯРА = 1 НАРОД(НАЦИЯ)**.

Основанията ми да формулирам така важната за българската наука и национална гордост хипотеза се опират на многобройни резултати от езиковедски изследвания на езика на Кирил и Методий и беглото му съпоставяне с литературните и говоримите днес славянски езици. В моя стил е да мотивирам заключенията си с податки именно от анализи и сведения на апологети на славистиката, за да не бъде уличаван в едностранчиво ползване на трудовете на противниците ѝ. В същност отрицателите на тази „българска” доктрина не са били и естествено все още не се допускат до държавни средства, за да осъществят своите изследвания. Политически управляваната наука в България, монополизирана от славистиката, не допуска в печатните си органи произведения на опонентите си, основно поради нежелание да признае, че такива съществуват, т.е. от страх да бъде официализирано другото, различното мнение. На второ място стои несигурността на традиционалистите в устойчивостта на тяхната позиция.

Представа за технологичния порядък при изграждането на КМе

Ако славистиката не е могла да оформи представа за начина, по който в Школата за българска книжовност е бил компилиран, най-малко, от българските и от славянските говори писмения Кирило-Методиев български език, аз си позволявам да попълня тази празнота с представата си за съчетаването на българския, тракийския, славянския и най-вероятно хунския. Езиковедите на Константин Философ са осъществили в описаната последователност следните работи:

1. Определени били съставните на българския народ етноси, чиито говори е трябвало да бъдат поставени в основата на новия език. В състава на Школата за българска книжовност са били включени сътрудници, които са познавали в максимална степен някои от набелязаните съставни говори и гръцкия език.

2. Като преводи на лексикалните единици, съществуващи в гръко-латинските и гръко-еврейските речници, се били подбирани думи от набелязаните говори, които изграждат новия български речников фонд. Недостигът на местни термини е довеждал до създаване на нови думи или много, много рядко, въвеждане на чуждици. По този начин **новият език** на Школата за българска книжовност **е изравнил речниковия си фонд с тези на класическите по това време християнски езици**. Трябва да отбележа, че учените от Школата на Братята са ползвали образци от трите класически езика за създаването на сложни нови думи, като например „благодаря” от гръцкото словосъчетание $\epsilon\upsilon\chi\alpha\rho\iota\sigma\tau\acute{o}$ съставено от $\epsilon\upsilon\chi\eta$ (пожелание, благословение) и $\acute{\alpha}\rho\iota\sigma\tau\alpha$

(прекрасно, превъзходно)(19,с. 98, 43). Всичко това довежда до речникова подготовка за превеждането на християнската книжнина.

Естествено е да изкажа предположения за начина на записване на подобрите от съставителите думи. Тезата, че това не може да бъде гръцката азбука, ми подава самият Храбър във второто и в третото изречение на Апологията си. Потвърждение на тази теза намирам в писменостите на европейските народи. Тези доводи са достатъчни за твърдението ми, че създателите на КМе са записвали своите становища и решения временно с латинска азбука, като близка до очерталата се фонетика. Естествено, в рамките на описания процес, древната латинска азбука е била пригаждана към фонетиката на въвежданите в езика думи, чрез използването и на временни диакритични знаци.

3. Създават се граматични норми на новия език, основани на традициите на съставните говори, съвместими във възможната степен с тези на римляните и гърците. **По този начин КМе придобива качества на литературен (писмен) език.**

4. Установява се многообразието на говорните звукове, както от подобрите думи, така и от тяхното изменение в резултат от спазването на възприетите граматични норми, които променят фонетиката им. Имам предвид промените на имената при склоненията им и на глаголите при спреженията. Както и промените в други говорни приложения на граматичния строй;

5. Школата за българска книжовност изобретява графичните символи на определените като необходими буквозвуци, които изпълват новата оригинална българска азбука. Фонетичното съответствие на буквената азбука с писмения език създават възможността на книжовниците да записват мисли и да възпроизвеждат направените записи, което наричам ПИСМЕНОСТ.

Едва с осъществяването на посочените творчески етапи е могло да бъдат направени преводите от гръцки на необходимата за българската християнска църква религиозна книжнина.

От гореизложеното става ясно, че писмеността, която е защитавал в сказанието си Храбър, се основава на възможностите, които дава на българите, **компилативния език на Кирил и Методий, граматизиран като всеки литературен език, записван с фонетично подходящата му Глаголическа азбука.**

Когато се обсъжда по-долу какви могат да бъдат доказателствата за участие на предпологан народностен говор в КМе, трябва да е пределно ясно, че наличието на определен обем лексикално присъствие в речниковия фонд на последния не е достатъчно като довод. Необходимото и достатъчно условие за това е разкриването на уникално граматическо присъствие на такъв говор в структурата на КМе.

Защо съпоставям думите от основните говори с КМе

Масова практика на българските лингвисти е съпоставянето на чужди езици със съвременния български език в стремежа си да докажат някаква общност – етническа или осъществено в миналото някакво културно или в по-общ план казано, цивилизационно влияние. Така например Хаджар Фиюзи посочва подобие между около 500 ирански и съвременни български „лексикални единици”(20,с.14). Когато я запитях дали това езиково влияние е било осъществено през турския език или директно, и дали не е било по-добре да се види общността между иранския език и КМе, авторката ми каза, че не е правила такива проучвания. Няма съмнение, че наличието на чужди думи в КМе говори за древна (преди 9-ти век) общност между някой от основните съставки на КМе и съответния чужд език. Ако уважаваната г-жа Фиюзи беше изяснила пътя на взаимното влияние между българския и персийския език, щяхме да можем да преценим дали българите носят от Бактрия спомена за персийските думи или те са попаднали в нашия език между XIV и XIX в. чрез турския. Този пример е практически силно показателен за това до колко конструктивните елементи в състава на КМе са имали близост с определен чужд език преди да бъде създаден езика на Кирил и Методий. От тази гледна точка определям

изключителната важност на КМе за етимологията на днешния наш език, което като че ли не се осъзнава от българските лингвисти.

Тракийската езикова съставка в КМе

Официалната българска историография споменава по един силно negliжиращ начин присъствието на тракийското население в нашите земи. То „...оставило следи и в езика, и в бита, и в религиозните вярвания на славяните. Предполага се, че освен наименования на реки, селища, планини и др. местни имена като Пулпудева – Пловдив, Сердика – Средец, Месембрия-Несебър и т.н. в слав. език са проникнали някои чисто тракийски думи: катеря се (качвам се), газя (тъпча), гудя(скътам, слагам), карпа(скала), руфя(мълния) и др., както и някои лични имена като Бото, Дако, Дико, Драго, Гето, Нено и пр. ... Чрез траките в живота на славяните навлезли и езическите обичаи от рода на нестинарските игри, кукерските игри и др. Чрез траките славяните усвоили и високите постижения на византийската провинциална култура в областта на селското стопанство, занаятите, строителството и художествените занаяти”(7, с.53). Не разбирам как работници, наречени учени могат да установят езиково влияние единствено въз основа на словесно присъствие.

В своя голям научен труд, посветен на траките и езика им, Вл. Георгиев (4) не спомага да се открие общото между думи от КМе и тракийския. За част от своите находки на тракийски думи той сочи техния произход (етимология) с интересни определения, като албански или гръцки, или латински, или словенски, или български, или старобългарски, или среднобългарски, или тохарски, или осетински и пр. Авторът не е освободил разкритите от него тракийски думи от гръцките им или латински окончания, с което е оставил значителни затруднения за тяхното идентифициране в КМе. Но най-трагичното е пренебрежението му към възможно граматично присъствие на тракийските езици в езика на Братята. Нещо повече, той не е потърсил никаква връзка между изследвания от него тракийски език и КМе, поради една преданост към догматиката. Независимо от казаното се намериха някои примери за използвани в КМе тракийски думи:

Кирило-Методиевски думи от речника на Иванова-Мирчева(10)

Вероятни думи от тракийския език от речника на Вл. Георгиев(4, с.98-104)

бѣлѣ (белота) –

belā (бял)

вѣсь (село) -

bis (село)

брѣзѣ (бърз) -

bruz (a) (бърз)

дѣва (девина) –

dea, deba (дева)

свободѣ (свободен) -

sabadi (свободен)

земля (земя) -

semele (земя)

старѣ (стар) -

stara (стара)

струѣга (течение, струя) –

stryme (поток)(река Струма)

звѣрь (звяр) -

zer (звяр)

змѣ (змей) –

zymy (змей)

азѣ(аз)-

aç (аз)

мѣ (ме) –

mé (ме) и т.н.

Прибавям посочените по-горе примери за заимствани в българския език тракийски думи, като нямам становище дали това се е случило извън КМе: катеря се (качвам се), газя (тъпча), карпа(скала), руфя(мълния).

В последните години излязоха на пазара четири тома на Стефан Гайд под заглавия „Тракийското писмо декодирано”. Авторът излага метод за прочитане на пиктографското писмо на траките и представя в т. IV фонетичната им азбука. Твърди се, че на нея са написани от копитите християнски текстове в първите столетия след Р.Хр. Въз основа на преводите им Ст.Гайд помества в същия том Сравнителен етимологичен речник на някои често употребявани тракийски думи и техните съответни производни в съвременния български език. Той декларира: „...езикът на траките и езикът на съвременните българи е в основите си един и същ език...народът на траките и народът на съвременните българи е в основното си мнозинство един и същ народ”(12, с.262). Тук отново се забелязва стремежът да се прави сравнение между един древен език и съвременния български, а не между речниковия състав на копитите и кирило-методиевските текстове. Това прикрива да е оказано езиково влияние на други говори върху съвременния български език.

Не може да има съмнение, че когато гениалните български Просветители са създавали своя книжовен език, те са използвали местните говори, заедно със заемките, пренесени от тях от съседните или от далечни езици. Това се потвърждава от установения произход на редица КМ думи. Прието е, че Братята са взели от гръцкия и латинския специфични за християнския ритуал думи и изрази. По-долу ще се докаже, че подобни заемки са крайно ограничени.

Ако в КМе, в славянските езици и в съвременния български език се намерят звуково и смислово подобни думи, не би могло да се твърди, че това са славянски думи без да е определен произхода им. Но ако се установи, че са тракийски думи, това ще значи, че са пренесени и разпространени сред славяните чрез КМе. Такива са примерите с бял, бърз, свободени т.н.

Според славистиката, в състава на българския народ от разглежданата епоха, в резултат от претопяването на българите в славянското море нямало етнически българи, независимо от факта, че техните едноплеменни владетели и боляри, са неоспоримите господари на земята и на поданиците на държавата. Първите публикации, които пределно ясно опровергаха славистката догма за изчезналите заедно с езика си българи от тюркски произход, принадлежат на Петър Добрев и това са издания от осемдесетте години на миналия век и вече по-определено от 1991 г. насетне(6).

Така нареченото анонимно балканско влияние върху развитието на българския език е в логиката на изложената хипотеза и в силата на тракийските и уногундурските говори, които именно са оказали на славянската компонента това тайно влияние.

Българската говорна съставка в КМе

Авторският екип на проф. Бакалов определя българските племена като индоирански. В „История на българите” се твърди: “Районът на Западна Монголия, Източен Казахстан и северно от Памир-Хиндукуш по традиция е определян от античните, а по-сетне от средновековните историографи като *Вътрешна* Скития, а тъкмо той се приема и за прародината на различните български племена”(9,с. 19). Езикът на българите от Памирския период е силно повлиян от северно- и източно-иранските езици - “...мнозинството от тях (учените) са склонни да приемат, че през епохата на II - I хил. пр.Хр. ... *европейското население*(от Вътрешна Скития –бел. моя С.Д.) *е говорело езици от днешното индоиранско и иранско семейство на индоевропейските езици*”(9,с.18). Не е предмет на изследването ми да доказвам факта, че по времето на ЗАВЯРАТА в България е господствало държавното начало на българската народност и българи са били цесарите (императорите) и боилите, както българска е била и страшната й конница.

Като се знае, че траките и славяните не са имали особено пристрастие към държавни образувания, може да се предположи, че липсващите в техния речников фонд думи, свързани с

държавността и с известните високо технологични за времето си практики на българите, са били попълнени от български (уногундурски) слова.

Не се намериха достатъчно примери на синонимна връзка между думи от речника на КМе и в посочения от П.Добрев речник на думи, намерени сред говорените езици по маршрута на българите от Хиндокуш до Охридското езеро. Освен това няма основание да се мисли, че езикът на уногундурите е притежавал словесното богатство на КМе. Това са предпоставки да се предположи второстепенна роля на българските лексеми в езика на Кирил и Методий. От близо хилядата, използвани днес в нашия език думи, чиито корени Петър Добрев е намерил в източно-иранските езици от Северен Кавказ, Памир и Хиндокуш, извадих от Кирило-Методиевия речник няколко, които давам за пример:

Кирило-Методиевски думи от речника на Иванова-Мирчева(10)

вѣмла (господар, болярин)-
говѣ ждѣ (говежди) -
зара(светлина преди изгрев)-
зобатн(ям, зобя, кълва)-
капнице(езически храм)-
къннгѣ (книга)-
пазоуѣха (пазва, скут) -
пастрѣрь(овчар, пастир)-

Древнобългарски думи от речника на П.Добрев(6,с.63-141)

боила (същото)
говедо,(говедо)
заран(утрин)
зоб(зоб)
капище(езическо светилище)
книга(памирско „писан текст”)
пазя(памирско „пазене”)
пастря (пестя, пазя) и т.н.

Повечето от думите от посочения речник на П.Добрев, изглежда, не са фигурирали в КМе и са се вписали в нашия език от по-късни източници. Но е разбираемо, че значителен брой уногундурски думи от речниковия фонд на КМе не са били издирени в говорите от Памир, Хиндокуш и Бактрия поради отклонено научно внимание.

Други съставни говори

Независимо от убедеността ми в правотата на българската версия за индо-иранския произход и водещата роля на българите в Дунавска България, не намерих до тук основание да приема като достатъчни посочените езикови участия за обяснение на произхода на целия кирило-методиевски речников фонд. Основната причина виждам в липсващите в българския, в тракийския и в славянския говори думи, в които се произнасят изобилстващите в КМе ерови гласни Ъ и Ь. Както е добре известно те не се срещат в никой славянски език, което изключва да са били присъщи на праславянския. Не се виждат в българския речник на П.Добрев(6) и сред еднаквите в българския и в персийския примери, които дава Хаджар Фиюзи(20), няма ги и в малкото тракийски думи, но и в гръцкия речников фонд, който е погълнал, елинизирайки го, тракийския език. Смята се, че еровете имат средноазиатски произход. Също така алтайско влияние намира Пл.Цветков в глагола „съм”. Въз основа на редица примери същият заключава: „Доказано е, че забележим брой думи, които са налице във всички славянски говори не произлизат от индоевропейски корен, а са заемки от някой уралоалтайски език” (21,с.90).

Съпоставям казаното с упоритите съобщения на византийските хронисти, в които българите са наричани и хуни. Споменава се много често и за оказвана от аварски въоръжени сили военна помощ на българските владетели, както и за враждебни нахлувания в България. Не може да се изключи да са останали някои от тях под скиптѣра на канове и цесари.

В пълно единомислие български историци и лингвисти изброяват редица думи от съвременния български език, които определят като тюркски. Броят на тези думи в последните години нарасна до някъде около 100. Класическите примери са думите белег, белчуг, бисер, бѣбрек, кумир, пашеног (баджанак), тояга, чъртог, черпак. Готов съм да се доверя на българските лингвисти, че изброените думи са наистина със средноазиатски произход от Алтай и Урал. Няма съмнение, че в класическите 12 броя такива думи има думи, които очевидно имат български произход, като напр. блъгари и сан. Но приетите като тюркски думи са сигурно доказателство, че в езика на Кирил и Методий има следи от средноазиатски говори. Без да влизам в детайли, тази констатация е доказателство, че в говорите на българите от средата на девети век намираме и тюркско участие.

**Кирило-Методиевски думи
от речника на Иванова-Мирчева(10)**

**Думи, обявени от българската лингвистика
за тюркски**

белчоугъ (лъкъ)	белчуг
коумиръница (езически храм)	кумир
пашеногъ (баджанак)	пашеног
санъ (чин, ранг и др.)	сан
тоиъгъ	тояга
чрътогъ	чъртогъ
чръпати (изчерпвам, гребя)	черпаг
чъпагъ (платка за дреха)	чъпаг

Някои обявени от славистиката тюркски думи, които не бяха намерени в малкия речник на Дора Мирчева и Ангел Давидов, но съществуват в съвременния български език: белег=белез, бисер, бѣбрек.

Това ми дава повод да направя предположението, че българските бойни отряди или цели племена са се движили твърде често заедно с хунски и аварски подразделения. Много е вероятно, във вековете след залеза на Хунската и на Аварската империя, отделни чужди племена да са намерили приют в България или някои от тях да са дошли от Панония в състава на Крумовото племе в края на VIII век. Тези етнически отломъци имат азиатски произход и са вероятните приносители на еровете и редица думи в българския език на Кирил и Методий.

За предполагагите четири компоненти на КМе

Великолепно изучената граматика на КМе не е намерила своите опорни точки в предполагагите изходни езици, защото славянските племена и траките не са оставили писмени паметници, а каменните надписи с рунни, гръцки, глаголически и кирилски букви от средновековна България, както и българските документи, написани с гръцки букви от тайните архиви, не са били в зоната на интереса на нашата официална наука.

На изследователя не остава нищо друго освен да направи логични предположения въз основа на откритите малко тракийски и български думи в речниците на Вл. Георгиев(4) и на П. Добрев(6) и на известни податки от специфичната българска фонетика и славянска морфология.

Не може да има съмнение, че когато гениалните български Просветители са създавали своя съвкупен книжовен език като са използвали местните говори заедно с единични заемки от съседни или от далечни езици. Това се потвърждава от установения произход на редица кирило-методиевски думи. Ако в КМе, в днешните славянски езици и в съвременния български език се намерят звуково и смислово подобни думи, не би могло да се твърди, че това са славянски думи, без да е определен произходът им. Но ако се установи, че са тракийски или български (уногундурски) думи, ще имаме пълна гаранция за разпространението им сред славяните чрез КМе. С това давам да се разбере, че езиковото влияние е вървяло от КМе към ползвалите го за литературен и църковен език славянски народи, както и от техните местни говори към КМе. Това е още по-невероятно за славянско руско езиково влияние върху говорения от българите език. Знае се, че такова влияние е добило размах с началото на ползването на руската печатна християнска книга в българския църковен ритуал едва от XVII век(3).

Славянски ли е КМе? За славянската съставка. Ив.Кочев формулира: „III. Езикови доказателства за българската етническа принадлежност на КМе” (2,с.4)

Иван Кочев е публикувал в две статии(2, 14) 192 цитата от трудове на предимно руски (от XVIII, XIX и XX в.), съветски и западно-славянски учени, посветени на така наречения от българската славистика „старобългарски” език. Румяна Павлова в редица свои публикации от 80-те години на миналия век разглежда повърхностно българо-руските езикови отношения, в които също така се позовава на подобни източници.

От тези мнения на славистите аналитичният читател може да извлече огромен обем сведения за КМе, като език на българите и за неговото влияние върху славянските говори. Когато към така придобитите познания се прибавят и изводите от трудовете на учени като Владимир Георгиев(4), Кирил Мирчев(5) и констатациите на официалната ни историография(7), представите на анализатора за изходното начало и промените в същността на езика на българите добиват твърде отчетливо очертание.

Въз основа на посочените източници и на ред други податки и свидетелства стигнах до изводи, които са същност на моята хипотеза.

Установено е, че през време на Втората българска империя са създадени документи(Влашките грамоти), от които се съди, че литературният и държавно-административният език са се изменили до нивото, наречено от славистиката „среднобългарски език”. Този променен език е твърде различен от началния формат на КМе, като се забелязва да са отпаднали предимно славянски граматични конструкции. Славистиката го обяснява с някакво анонимно балканско влияние.

В един сериозен труд на българската славистика КМе се характеризира с думите: „В многовековни сложни взаимоотношения със съседните балкански езици обаче той постепенно се изменя от синтетичен в аналитичен език без склонения и падежи, с членна форма, без инфинитив, с едно особено бъдеще време, преизказни форми при глаголите, с аналитични форми на степени за сравнение, с удвояване на допълнението и др., като значително обогатява своята лексика. И това отличава българския език, говорен в Мизия, Тракия и Македония, от всички други славянски езици”(8,с.10). Никой славист не е идентифицирал източника на балканско влияние, независимо от усилията да е търсен в единствените живи според същата славистика гръцки, албански и влашки език. Кирил Мирчев свежда до нула тези усилия(5). Всъщност фантомното балканско влияние престава да е фантомно от разкритията на настоящата хипотеза. Несъмнено, местните говори в Българската държава дърпат общонародния език към техните изконни начала. Обяснението на анонимното за славистиката балканско влияние върху развитието на българския език е според смисъла на изложената хипотеза в силата на тракийските и уногундурски говори, въведени в КМе заедно със славянските в ущърб на последните.

КМе или Езикът на единението на българския народ е оригинален език и той не може да бъде изискано научно оприличен на никой от славянските езици.

Набиващата се в очи лексикална общност в българския и в славянските езици е подвела някои от изследователите да обявят, че тя се дължи на славянската им същност. Д.С.Лихачов (1986) пише, че т.нар. старобългарски език имал и литературен свой вариант и „...был одинаково понятен всем южным и восточным славянам”(14,с.10).Никак не е трудно да се обясни това твърдение с единния **литературен КМе** сред книжовните славяни. Славистите от по-ново време може би забелязват, а може би не, че **в процеса на оказването от местните говори влияние върху съответните литературни езици се установява развитие в посока на изконните граматични характеристики на отделните славянски говори.** Същите сили предизвикват промени в българският език, който се освобождава от чуждите на траки и българи „славянски елементи”, най-съществени от които са падежните форми. Хр. Първев пише: „...среднобългарският книжовен език (от XII в. до XIV в. вкл.- доб. моя С.Д.) обслужва съответно всестранните нужди на държавния, религиозния и духовния живот от онези столетия. По своята структура той не се е отделил от старобългарското си състояние, но върху неговата система вече дават сериозно отражение процесите, които са протичали в народната българска реч – преди всичко движението към аналитизъм и произтичащите от това следствия”(8,с.134). Тази изключителна констатация потвърждава казаното по-горе, че промените към аналитизъм не са дело на литератори и граматисти, а проява на езикова нетърпимост в народните говори към чужди им граматични конструкции.

Мисълта на акад. Лихачов, според която КМе е бил еднакво разбираем от всички славянски народи, влиза в противоречие с редица мнения на руските и съветски лингвисти. В своите творби те дават да се разбере, че говорите на източните славяни са твърде различни от КМе. Т.н. А.Х.Востоков (1822-1873г.)разграничава ярко сръбския славянски език от КМе: българският диалект, „... который довольно отличаюсь от сербского, сохраняет большие сходства с Церковнославенским, что и подкрепляет догадку мою о **тождестве Церковнославенского языка с древним славеноболгарским**”(2,с.10)т.е. българският диалект,...който достатъчно се отличава от сръбския съхранява повече сходство с църковнославянския, което и подкрепя моята догадка за тъждеството на църковнославянския език с древния славянобългарски. Обръщам внимание на казаното, че типично славянския сръбски език се отличава **значително** от българските говори, което пък свидетелства за различие в етническия произход на двата народа.

Трудно би могло да се изкаже по-просто и по-разбираемо от С.Б. Бернштейн (1977) твърдението, че църковният КМ език, нахлул стихийно в Киевската Рус през XI век, е бил далечен за славянския език на местното население:„Историки русского языка справедливо указывают на то, что **древнерусский** церковный язык был сравнительно далек от собственно русского языка.В своей основе это был старославянский (**древнеболгарский**) язык на котором были написаны православные литургические тексты, приведенные **из Болгарии**”(14,с. 11), т.е. Историките на руския език указват справедливо, че древноруския църковен език бил сравнително далеч от собствения им руския език. В своята основа това бил старославянски(древнобългарски език), на който са били написани православните литургически текстове, донесени от България.

Отбелязвам като съществено за тезата ми, че нареченият от автора „**древнерусский церковный**” е бил в същност „**древнеболгарски**”, на който са били написани православните литургически текстове, т.е. става дума за КМе, който бил далеко от собствения руски език на източните славяни.

А.А.Шахматов (1916) признава в прав текст, че КМе носи **чуждоезични** за руските славяни звуци и руският литературен език, в неговото зараждане, т.е. когато е бил всъщност повторение на КМе не е бил славянски руски език:„ ...в Киеве...складывался язык образованных классов, язык местного духовенства и других книжных людей; в основании своем - это был язык **древнеболгарский**, но **древнеболгарский язык**, прошедший через живую русскую среду,

усвоивший себе русское произношение ИНОЯЗЫЧНЫХ звуков и ассимилировавшийся живому русскому языку также в морфологическом и лексическом отношении”(2,с.9), т.е... в Киев ...се оформил език на образованите класи, език на местното духовенство и на другите книжовници; в своята основа – това е бил език древнобългарски, но древнобългарски език преминал през живата руска среда, усвоил руското произношение на **чуждоезичните звукове** и асимилирал живия руски език също в морфологическо и лексикално отношение.

Това е още едно доказателство, че КМе не е морфологически и лексикално славянски език и силно се е различавал от езика на източните славяни.

С.П.Обнорский (1946)добавя: „...считается, что наш русский литературный язык в своем зарождении был не русским языком, пришедшим к нам в связи с принятием христианства в богатой церковно-религиозной книжности, представлявшей собой перевод с греческого языка на **болгарский язык**(курс.мой – С.Д.)”(2,с.9), т.е... счита се, че нашия руски литературен език бил неруски език, дошъл у нас във връзка с приемането на християнството с богата църковно религиозна книжнина, представляващ от себе си превод от гръцки език на български език. Както се вижда и Обнорски на свой ред отбелязва значителното различие между КМе и славянските говори, което противоречи на славистката догма за дървнославянското му произхождение.

Р. Павлова внася допълнителна информация: А.А.Шахматов установява, че руският литературен език „...содержит в себе и еще теперь наполовину слова, формы, обороты древнеболгарской книжной речи”(3,с.9), т.е.руският литературен език съдържа в себе си и дори все още **наполовина** думите, форми и обороти на древнобългарската книжна реч.

В този смисъл Н.Дурново вижда, че в същия „...произношение и формы словоизменения в общем совпадают с произношением и формами словоизменения московского говора, словарный же состав и словообразование, равно как и правописание **наполовину** церковно-славянские(курс.мой – С.Д.)”(3,с.9), т.е.произношение и форми на словоизмененията в общи линии съвпада с произношението и формите на словоизмененията на московския говор, речниковия състав и словообразуването, еднакво с правописа на половината църковнославянски(думи).

И още по-категорично: Българизмите или „църковно славянизмите” в съвременния руски книжовен език са били изучени (по-точно би трябвало да се каже са били забелязани) още от А.А.Шахматов (1930), Г.О.Винокур (1959), В.В.Виноградов (1927,1938) и др. „Но все още поради недостатъчно пълни изследвания на тези проблеми не е възможно да се определи количеството на българизмите в съвременния руски книжовен език. Навремето Л.В.Шчерба бе изказал мнение, че 2/3 от руския книжовен речник трябва да се свързва с лексико-семантичната система на „старославянския език” (В.В. Виноградов, 1958).

Като говори за договора от 911 г. на кагана Олег с византийците А.А.Шахматов (1916) съобщава, че „Государственно-деловая письменность Южной Руси восходит к началу X в., „как видно из Олегова договора 911 г. она велась на древнеболгарском языке(2,с.8,9)”, т.е. деловата държавна писменост на Южна Русия водеща началото си от X век, както е видно от Олеговия договор от 911 г. се е водила на древнобългарски език, т.е. на КМе.

В.В.Виноградов (1973) цитира статията на акад.Ляпунов от 1929 г.: „Теперь уже не подлежит сомнению, после исследований акад. Соболевского, проф.Булича и А.В.Михайлова, в особенности же после издания труда акад. Шахматова „Очерк современного русского литературного языка”(Ленинград 1925 г.) и последовавших за ним работ С.П.Обнорского и В.В.Виноградова, что этот язык есть в основе своей язык **староболгарский**, лишь постепенно принимавший восточнославянские элементы в устах и под рукой русских книжников, допускавших издревле...то большее, то меньшее отступление не только в передаче звуковых особенностей **древнеболгарского языка**, и в формах склонения, спряжения...”(2,с.13), т.е. сега вече не подлежи на съмнение, след изследванията на акад. Соболевски, проф.Булич и А.В.Михайлов ... акад.Шахматов(Ленинград, 1925) и последвалите след тях работи на С.П.Обнорски и В.В.Виноградов, че този език е в своята основа език старобългарски,...допускащ

от древността ...ту повече, ту по-малко отстъпления не само в предаването на звуковите особености на древнобългарския език и във формите на склонения, спрежения....

Не е трудно да се разбере пълното подобие на ролята, която е играл българският КМе в славянския свят и във Влашко и Молдова с тази на латинския език за разноезичните европейски народи в течение на векове.

Това ще рече, че в литературните езици на славянските народи, формирани под въздействието на КМе, протича процес под влияние на народните говори, при който от тях отпадат чуждите им **граматични** черти, и в т.ч. **еровете,юсовете**(с частични изключения при поляците), **ятовата гласна, следпоставеният определителен член, богатството на глаголните времена**, богатото разнообразие и изразната красотата на предлозите и т.н.и т.н.

Славянските народи имат в речниковите си фондове много общи думи, които по признание на славистите нямат славянски корен. Този факт намира обяснение в присъствието, основно, на тракийския и българския компонент в езика на Братята **просветители**. Само като пример ще посоча, че руските и съветските слависти признават, че редица съвременни руски думи не са славянски: С.Б. Бернщейн (1961) отбелязва: „Русские слова *время, одежда, равный, горящий* сразу же выдают их **болгарское происхождение** (курс. мой-С.Д.)”(2,с.10), т.е. Руските думи **время, одежда, равный, горящий** веднага издават техния български произход. Странно, нали?

Мещерский (1981г.):”Трудами русских ученых XIX в. А.Х.Востокова, К.Ф.Калайдовича, И.И.Срезневского...,А.И.Соболевского и др.было твердо установлено лишь то, что **русская письменность и литература** до Ломоносова пользовалась языком, представлявшим конгломерат народного, восточно-славянского с древнецърковнославянским, **болгарским** по происхождению”(14,с.11),т.е. С трудовете на руските учени от XIX в. А.Х.Востоков,К.Ф.Калайдович, И.И.Срезневски...,А.И. Соболевски и др.е било твърдо установено само това, че руската писменост и литература до Ломоносов се е ползвала от езика, представляващ конгломерат от народния източно-славянски с древния църковнославянски, български по произход. Съгласно речника на чужди думи конгломерат се определя като „несистемно, механично свързване на разнородни предмети, същности; или в геологията – механично споени късове”(22,с.382). От това следва, че големите руски слависти не определят КМе(„църковнославянския”) като славянски език и отчитат наличието в него на чужди думи, които присъстват като изкуствено присадени в общия речников фонд.

Не може да има съмнение - езикът на Кирил и Методий не е чисто славянски език!

Българският език е единствения пряк наследник на КМе

С.Булич (1893) забелязва, че българският език от края на XIX век е прекия наследник на КМе, което разкрива връзката между изначалните езици на народностите в Българската държава в началото на IX век, езикът на Кирил и Методий и обратно към народния говор на българите, с всичките му диалекти в края на турското иго. Това е „...язык первого славянского перевода Св.Писания(КМе-поясн.мое, С.Д.), ближайшим родичем или потомком, которого, как свидетельствуют неоспоримые языковые данные, может быть признан только современный болгарский язык,каковы ни были изменения, постигшие его в течение вековой его истории”(2, с.11), т.е. ...език на първия славянски превод на Св. Писание, най-близък родственик или потомък, на който, както свидетелстват неоспоримите езикови данни, може да бъде признат само съвременния български език, каквито и да са били измененията, постигнали го в течение на вековната му история.

За характерните черти на КМе полският езиковед Ст. Слонски(Варшава,1950) пише: „...характерните черти на този език,(са) общи с днешния български език”(14,с.6).

Изводите от редица научни твърдения на руските и съветските слависти ни водят до убеждението, че не е било възможно за общественото, технологичното и културното ниво на славянските племена от IX - XI в. да са имали те речниковото богатство на КМе.

За азбуката

Успоредно със създаването на **ЕЕБН**, както беше казано, Светите братя конструират знаците на Глаголицата като фонетична азбука на техния нов език. Авторите на Глаголицата са взели от българите (уногундурите) имената на буквите на специфичните български звуци, като **Б,Ж,Ч,Ш,Ц,Ъ,Ь,Ѣ, Ѧ, Ѡ, ѡ, Ѣ, Ѥ**, които идват от далечните памирски земи. Графиката на Глаголицата е била силно повлияна от рунните знаци на българите, общи за изначалната им писменост от Памир, Северен Кавказ и Южна Украйна, както и, разбира се, от българските земи на наследниците на Аспарух(6).

През XI в., когато Византия владее България, властите пригаждат гръцкото унциално писмо(5) към фонетиката на КМе, за да заменят Глаголицата с новата азбука, каквото убеждение изказах преди време(1). Ив.Гошев предава едно подкрепящо ме мнение: „...проф. Л.П. Якобинский приема, че т.нар. „кирилица” била измислена в Цариград, за да се пресече пътят на не гръцката глаголица, съставена от Константина (Кирила),..., а „глаголическото писмо в своята история тясно се свързвало със западната църква, с католицизма,...”(11,с.11). Тезата ми е разбираема много леко, като се припомни, че Глаголицата е била пренебрегвана административно от поробителя заедно със създаването на кирилицата. Славистиката не приема съпадението на изгрева и залеза на двете български азбуки, поради стремежа си да докаже, че славяните в България създали нова славянска азбука още по времето на цар Симеон. Едно недоказана и напълно невъзможна, но господстваща в нашия традиционализъм догма.

Ролята на КМе за изграждането на славянските литературни езици

Славянските народи имат в речниковите си фондове много общи думи, които по признание на славистите нямат славянски корен. Този факт намира обяснение в присъствието на тракийската, българската и вероятно, алтайската компонента в езика на Братята Просветители.

Набиващата се в очи лексикална общност е подвела някои от изследователите да обявят, че тя се дължи на общата им славянска същност. Никак не е трудно да се обясни това твърдение с общността на литературния КМе сред книжовните славяни и българи. Славистите от по-ново време може би забелязват, а може би не, че в процеса на оказаното от местните говори влияние върху КМе се установява развитие на литературните езици в посока на изконните (изначални) граматични характеристики на отделните говори. Намалелото влияние на книжовния КМе върху българския език и народните говори се дължи може би на осъществяването на цели за единение на местното българско население, както и на вероятно намалелия славянски елемент сред народа. Така българският език се освобождава от чуждите на траки и българи „славянски елементи”, най-съществени от които са падежните форми, а всички славянски езици изхвърлят **еровете, юсовете**(с частични изключения при поляците) и **Е двойно и** не запазват **богатството на 9-те глаголни времена на КМе**, за да се върнат на своите 3 прости глаголни времена.

От изложените по-горе цитати се разбира, че руските и съветски лингвисти третирали КМе като древнобългарски и успоредно с това древнославянски език. Това е онази сакрална за славистиката формула, която дава обяснение защо има такова значимо различие между КМе като древнославянски език и местните говори на източното славянство.

В тези цитати четем признанията им, че КМе бил далече от руския език от XI в, че в КМе, нахлул в църковното пространство на Киевската Рус, имало чуждоезични звуци спрямо местните славянски говори, че християнския църковен език пристигнал в Киев бил „неруски език”, че руският литературен език съдържа наполовина думи и форми от древнобългарската книжовна реч, че две трети от руския книжовен речник трябва да се свърже с лексико-семантичната система на „старославянския език”, т.е. на КМе, че КМе наречен „старобългарски” е приемал постепенно

източнославянски елементи, че в литературните езици на славянските народи отпадат чуждите им – български и тракийски граматични черти, че руската писменост и литература до Ломоносов ползва език, представляващ конгломерат от народния говор и Църковнославянския език, който е КМе и прочие, и прочие, с което се доказва, че славянските говори са били чужди на езика на Кирил и Методий колкото и да им се иска на славистите да го нарекат древнославянски.

Горните констатации говорят, че руските и съветски лингвисти не са могли да не забележат и да премълчат големите различия между КМе и източнославянските говори, въпреки че в първия е отразено участието на диалекта на Солунските славяни. Това потвърждава тезата ми, че КМе е един изкуствен компилативен език, в който са вплетени съвременните говори, най-малко, на българи, траки и славяни.

И така доказа се, че КМе – ЕЕБН е признато различен от славянските и специално от руския литературен език.

Създаденият книжовен КМе е станал по признание на авторитетни слависти **универсален църковен и литературен език**, първоначално за западните славянски племена, след 893 г., когато е отпаднала гръцката забрана за ползването му – за Българската Симеонова държава и църква, а от XI - XII век – за Киевска Рус. Д.С.Лихачов (1986) формулира това твърде красноречиво: „...так называемый церковнославянский...был языком **национальным, болгарским** по своему происхождению и наднациональным по своей функции, по выполняемой им роли.”(14,с.10), т.е. ... така наречения църковнославянски...бил език **национален, български** по своя произход и наднационален по своята функция, по изпълняваната от него роля.

В съзвучие с думите на акад. Лихачов е и мнението на Я. Сятковски(1983):

„В полския език съществуват редица думи от староцърковнославянски (**старобългарски**) произход. Те са влезли в полски език в различни периоди от неговия развой”(14,с.13). Вторичен е изводът, че влиянието на КМе върху славянските езици е било продължително и резултатно.

Румяна Павлова се позовава на „Акад. Е.Ф.Карски, който посочва: „Так как языком богослужебных книг был язык церковнославянский, зашедший к нам от болгар, то естественно что он лег в основу русского литературного языка”(3, с.9), т.е. тъй както езика на богослужебните книги е език църковнославянски, пристигнал при нас от българите, то естествено, че той е легнал в основата на руския литературен език. Тук няма какво да се добави.

Това е едно изключително сериозно и значимо признание за формирането на съвременния руски език като конгломерат на източно-славянските говори, с църковнославянския език, представляващ руска редакция на КМе. Струва ми се, че се пропуска езиковото влияние на властващата в древната Рус българска върхушка, което естествено се е прибавяло към сложното въздействие на много съставния КМе върху местните говори.

За мене няма съмнение, че руските и съветските учени, познаващи добре руския език и така наречените българизми, са разкрили плодовете от смесването на КМе с говорите в бъдещата Русия.

Византийският гръцки език е по това време с потенциала да окаже силно влияние върху новия език на българския народ. Но случило ли се е това?

За да проверя горното предположение, анализирах произхода на част от речниковия фонд на КМе, представен от Д.Иванова-Мирчева и А.Давидов в техния Малък речник(10). При моето изследване за наличие в него на гръцки думи бяха проверени по метода на случайния подбор 86 страници от страница 60 през 10 до 480 и от страница 61 през 10 до 481 с общо 1608 думи. От всичките проверени думи се оказаха с гръцки произход общо едва 37 броя – 2,30%, от които със специфично християнско религиозно значение – 17 бр.-1,06 %(напр. евангел, епарх, епископ, клир и производните им), като останалите 20 бр.-1,24% са със светски характер. Установиха се на основа „елини” 5 думи, които не се третират като заемки, защото са етноними. Преценявам, че възприетите от Просветителите в техния речников фонд гръцки думи с граждански значения

представяват интерес: гнафеи-тепавичар, егокер-зодиакален знак козирог, емприсмъ-пожар, епендит-горна дреха, касия-канела, катаарос-бръмбар, катапетазма-завеса, каталикии-всеобщ, вселенски, кинъс-данък, кустодия-стража (но и от латински), параскевги-петък, паропсида-блюдо, сканъдал-съблазън, изкушение, статир-монета, тектон-дърводелец (всички те отхвърлени от българската езикова традиция) и кентурион-стотник(латинската дума центурион), кивот-ковчег, стамна-стомна, стомах-стомах, хризолит-скъпоценен камък. Веднага се забелязва, че преобладаващата част, 14 от 19, не са придобили в нашия език устойчива гражданственост, което доказва нищожното гръцко езиково влияние в българския. От направения анализ можем да извлечем изключително важния извод за езика на Кирил и Методий, в който извън религиозния речник няма попаднали такъв брой гръцки заемки, които биха свидетелствали за трайно културно – езиково влияние на гръцкия и неговата писменост. Не бива да отминаваме с пренебрежение факта, че все пак някои от посочените от Д.Иванова-Мирчева и А.Давидов гръцки заемки са извлечени от: „а) Писмени паметници от X - XI в.-...” и „б) Стб писмени паметници, запазени по по-късни преписи-...”(10,с.5,6), чието време на преписване е трудно да се определи. Самият този факт говори недвусмислено за неизбежно времево разширяване на гръцкото словесно проникване в българския речник през византийската зависимост и в преписите, манипулирани идеологически от клириците, служещи на византийско-татарската идеология. Фактът, че създателите на КМе не са допуснали в езика си забележимо лингвистично гръцко участие е доказателство, че очакваното езиково влияние, резултат на ползваната уж от културните български среди до 870 г. гръцка писменост, не се оправдава.

За да се потвърди, че КМе носи разнообразието на обогатения от посоченото съвкупяване на отделните говори в България, Р. Павлова цитира акад. Лихачов Д.С., който говори за „...гениалността на Кирил и Методий, създали азбуката, правописа и на основата на българския език - великолепен книжовен език, способен да изрази най-сложните, отвлечени идеи”(3, с.5).

Изводи от бързите промени, настъпили в граматичния строй на КМе още през Втората империя

Установено е, че през време на Втората българска империя са създадени документи, от които се съди, че литературният и държавно административният език са се изменили до нивото наречено от славистиката „среднобългарски език”. Този променен език е твърде различен от началния формат на КМе, като се забелязва да са отпаднали предимно славянски граматични конструкции. Славистиката го обяснява с някакво анонимно балканско влияние. В един сериозен труд на българската славистика КМе се характеризира с думите: „В многовековни сложни взаимоотношения със съседните балкански езици обаче той постепенно се изменя от синтетичен в аналитичен език без склонения и падежи, членна форма, без инфинитив, с едно особено бъдеще време, преизказни форми при глаголите, с аналитични форми на степени за сравнение, с удвояване на допълнението и др., като значително обогатява своята лексика. И това отличава българския език, говорен в Мизия, Тракия и Македония, от всички други славянски езици”(8, с.10).

Никой славист не е идентифицирал източника на това балканско влияние, независимо от усилията да е търсен в единствените живи според същата славистика на Балканите гръцки, албански и влашки език. Кирил Мирчев свежда до нула тези усилия. Той свидетелства, че единствено в българския език не са унаследени деветте глаголни времена на КМе. Българската наука отчита някакво си балканско влияние върху „старобългарския език”, като под тази формула разбира местния говор на солунските славяни. Т.е. чудом се чудят нашите лингвисти, нали старобългарския език е славянски, а среднобългарския е вече далече от славянските говори. Значи тук има замесено някакво фантомно влияние. Тези учени още дълго ще се чудят, защото не искат да прогледнат и да видят, че това е не влиянието, а същинското участие на основните съставни елементи на КМе – българските и тракийските говори.

В обобщение на хипотезата мога да прибавя, че тя намира признание и разбиране в охотното възприемане на КМе от Преславския събор(893г.), от великия български владетел и пълководец - цесаря на българи и гърци Симеон, от неговите изумителни книжовници, от Асеневци и приемниците на техния трон, от тружениците на българската култура с нейното европейско измерение.

Моля читателят да приеме, че една статия не може да включи всички доказателствени цитати и съображения. Тяхната липса тук би могла да остави впечатлението, че хипотезата стои недоказана. Дадена е вече на печат една обстойно аргументирана студия, която ще задоволи всякакви претенции. Естествено, скелетът ѝ е тук написаното.

ЦИТИРАНИ АВТОРИ:

1. Д и а м а н д и е в, Св. Непознатите Кирил и Методий. Ст.Загора., 2008.
2. К о ч е в,Ив. Още веднъж по въпроса за българската етническа принадлежност на Кирило-Методиевия език в световната медиавистика.-Бълг. език,39,1989,№1,3-14.
3. П а в л о в а,Р.Руските и съветски учени за древните културни и езикови българо-руски контакти (X-XI в.) . Руски и западни езици,1980,6.
4. Г е о р г и е в, Вл. Траките и техният език.С.,1977.
5. М и р ч е в, К. Старобългарски език. В. Търново, 2000.
6. Д о б р е в, П. Езикът на Аспаруховите и Куберови българи. Речник и граматика.С.,1995.
7. История на България.Т 2.С.,1981.
8. Г е о р г и е в, Вл., П.Илчев, Ив.Добрев, Т.Бояджиев, П.Пашов, Ст.Брезински, Хр.Първев Българският език-език на 13-вековна държава. С., 1981.
9. История на българите. Под редакцията на Георги Бакалов.С.,2003.
10. И в а н о в а - М и р ч е в а,Д.,А.Давидов.Малък речник на старобългарския език.В. Търново, 2001.
11. Г о ш е в, Ив. Старобългарски глаголически и кирилски надписи от IX и X в. С.,1961.
12. Г а й д, Ст. Тракийското Писмо ДЕКОДИРАНО IV.С.,2008.
13. Д о г р а м а д ж и е в а Ек. Кирило-Методиева енциклопедия т.3,С.,2003.
14. К о ч е в, Иван. Световни медиевисти за старобългарския език. Български език,38,1988,№1,3-18.
15. П а в л о в а,Р. Вековни езикови взаимодействия между българи и руси. Съпоставително езикознание,6,1981,3-5.
16. П а в л о в а,Р. Културно-историческите връзки между болгарами и восточными славянами в IX – XI в.Болгарско-руските и русско-болгарските езикови връзки. С., 1979.
17. П а в л о в а,Р. Староруските писмени паметници за историята на българския език.Сп.Български език, год.XXX, кн.4.
18. Ш к л и ф о в,Бл. За разширението на диалектната основа на българския книжовен език и неговото обновление -В: АНТИ, бр.4/2011
19. Гръцко-български речник. Българско-гръцки речник. Изд.къща „МАГ-77”. 2007.
- 20.Ф и ю з и,Хаджар.Персийски думи в българския език.С.,2004.
21. Ц в е т к о в, Пл. Славяни ли са българите. С., 1998.
22. Г а б е р о в, Ив. Речник на чуждите думи в български. Враца.
23. Г ю з е л е в,В.Княз Борис.С.,1966.

(Първата публикация на хипотезата е в бр.31(999) от 04.09.2009 г. на старозагорския седмичник „7 дни Стара Загора”)

Към Езика на Кирил и Методий – език..... - разширение

Българската наука твърди към момента, че в българския речников фонд има твърде много думи от тюркски произход(говори се за около сто думи). Разбира се от тях една голяма част са български от

кубратово време. Както е известно от трактата ми посветен на Моравската мисия, (виж речник общо) уляновският мюфтия свидетелства, че казанските българи произнасят както нас „българ”, което е основание да приемем стара голяма близост на българите с племена от Средна Азия, т.е. с хуни, авари, алани и т.н. А именно от тях е могло да дойдат тези тюркски думи, както и „Ъ”.